

e) Vlada naj že skoro izroči drž. zboru že obljubljeni zakon o pristožbinah, po katerem se imajo pristožbine urediti, oziroma znižati osobito za manjša posestva pri podedovanju ali prevzetju od starišev.

f) Državno in deželno zakonodajstvo ozira naj se na potrebe delujočih stanov, zlasti kmeta, obrtnika in delavca, naj izdaje zakone, potrebne v obrambo in varstvo poštene produkcije.

g) Da se izboljša naše socijalno stanje, da se ohrani in osiguri imetje naših stanov, pospešijo naj deželni zastopi raznovrstno zavarovanje in država naj se loti zavarovanja delavcev za čas onemoglosti in starosti.

h) Od vlade se zahteva, da izdatno podpira osobito malo obrt, da ta zmožna postane vstrajati v tekmovalstvu na domačem in svetovnem trgu. —

Te in sploh vse resolucije so bile sprejete soglasno in brez razpravljanja. Vsi govorniki so bili burno odobravljeni, in zahvaljevani za svojo izvrstno sestavljena poročila. Po dnevnem redu je zaključil shod predsednik dr. A. Gregorčič z nado, da bi bil isti Slovanom velike koristi. Dal ljubi Bog!

Volilski shod v Velenju.

(Konec.)

Razpravo o tako važni stvari, kakor so zadruga, katere bi popolno predrugačile stanje kmetov in meščanov, so preprečili ropotarji. Nehote se vpraša človek, ali ne služijo levičarji veletržcem, židom, najhujšim sovražnikom kmečkega stanu? Zadruga pomenijo za veletržce, žide njihov poraz. Ljudstvo okleni se misli o zadrugah! Zahtevaj odločno, da se čim prej obravnava v zbornici o zadrugah!

Veliko hrupa je povzročil tudi šolski predlog dr. Ebenhocha. Pa kdor trezno misli o njem, bo kmalu spoznal, da glavne misli v njem niso napačne. V vsakem okraju skoro so drugačne razmere. Velik je razloček med deželo in mestom. Na deželi so drugačne razmere, v mestu zopet drugačne. Do sedaj so imeli prvo besedo o šoli na Dunaju. Da se niso mogli ozirati na vse mogoče razmere v posameznih krajih, občinah, mestih v Avstriji, je umevno. Dajali so na Dunaju šolske postave, po katerih so se morali ravnati prebivalci cele Avstrije. Ali to je bilo ravno tako, kakor če bi čevljar naredil škornje za vsakega človeka po istem kopitu. Takemu početju bi se samo smejal pameten človek. Šolskim postavam pa, katere so tako kopito na šolskem polju, so se morali klanjati ljudje. Po mnenju dr. Ebenhocha naj bi se vravnala stvar pametneje. Posamezne dežele bodo lažje določile postavo, katera bi odgovarjala razmeram tiste dežele. Tako meni dr. Ebenhoch. Pa še lažje bi šlo, ki bi se dala beseda tudi posameznim krajem. Postave se ne dajejo, da bi bile v škodo ljudstvu, temuč da bi ljudstvo obvarovale škode. Da se ne bo zgodilo prvo, se je treba ozirati na vsak način na razmere ljudstva. Ta misel menda vendar ni napačna. Še jedna misel je v dr. Ebenhochovem predlogu. Ljudstvo po širni Avstriji je po svoji ogromni večini verno. Šola je tukaj, da spopolnjuje odgojo otrok. Ali kako bo spopolnjevala, ako ni na isti podlagi, na kateri sloni odgoja v domači hiši? Domača hiša je verna, šola je brezverna, to se pravi, podlaga šolski odgoji ni vera; to ne gre! Med domačo hišo in šolo je nasprotje. To se mora odstraniti s tem, da se postavi šolska odgoja na versko stališče. Je tudi pametna misel. Nikdo jej ne bo ugovarjal, kdor jo je pregledal.

Še drugih važnih predlogov bi bilo prišlo prav mnogo v pretresovanje. Gosp. poslanec Žičkar se je

potegoval zato, da bi se predrugačile postave o živinski zaprtiji. Radi vsake malenkosti pa se že prepoveduje trgovina. To je neznanska škoda za cele okraje. Take prepovedi bi morale ponehati.

Gosp. poslanec je naposled še tudi prav dobro pojasnil novo pridobninsko postavo ter opozoril poslušalce, da naj skrbijo, da se izvolijo v komisijo možje, kateri bodo ravnali po pameti.

Svoje priznanje so izrazili poslušalci nad govorom gosp. poslanca s prav krepkim »živio«, da se je daleč na okolu razlegalo.

Na prošnjo gosp. župnika Cizeja je gosp. poslanec še pridjal nekaj opazk o socijalnem vprašanju. Tudi za te podatke so mu hvaležni poslušalci. Zdaj umevajo, kako nevarni sovražniki kmečkega ljudstva so prav za prav socijalni demokratje.

Za gosp. Žičkarjem je poročal gosp. deželni poslanec Vošnjak. Tudi njegovo poročilo je zanimalo prav močno poslušalce. Tudi iz tega govora bodi navedenih nekaj mislij.

V deželnem odboru ni zagotovljeno Slovincem, da bi vedno imel v njem mesto jeden slovenski poslanec. Letos je prišel po naključju vanj gosp. Robič. Pa Slovenci nočemo čakati samo na naključje, temuč zahtevamo, da se postavno prisodi jedno mesto Slovincem v deželnem odboru. To so predložili slovenski poslanci v deželnem zboru. Do sedaj se še ni rešila stvar.

Dosti škode naredi kmetu divjačina. Pa kmet se ne sme braniti teh neljubih gostov. Postava mu prepoveduje. Zato je prav pametno bilo, da se je predložila sprememba lovske postave.

Dežela vzdržuje s prevelikimi stroški dvoje gospodarstev, da bi bili uzorec drugim. Pa do sedaj se je na teh tratilo in ne gospodarilo. To se naj odstrani. Sploh gospodarstvu nimata prav nikakega pomena za celo deželo. Letos se je zahtevalo v deželnem zboru, naj se še nadalje vzdržujeta gospodarstvi. Slovenski poslanci so glasovali proti. Je bilo gotovo tudi pametno.

»Südmarka« se je osnovala, da bi pokupovala slovenska posestva ter naseljevala na teh trde Nemce. Glavni namen tega društva je, preganjati Slovence raz njihovih posestev. To društvo je letos prosilo deželni odbor podpore. Da se mu ne bi dovolila, so napeli slovenski poslanci vse svoje moči. Pa ni bilo uspeha. Podpora se je dovolila. Tako se podpira z denarjem, katerega plačujejo tudi kmetje, seveda slovenski niso izvzeti, društvo, katero deluje proti kmečkemu stanu. Pa gospodje Nemci v svoji zaslepljenosti ne sprevidijo te krivice, odobravajo jo, ker je naperjena proti Slovincem.

To je nekaj podatkov iz govora deželnega gosp. poslanca. Sprejet je bil jako hvaležno, kar je kazalo, da volilci popolno zaupajo gosp. poslancu.

Cerkvene zadeve.

Sv. Jožef pri Mariboru.

(Zgodovinska črtica.)

Jugozapadno od Maribora, na desnem bregu de-roče Drave, stoji na vzvišeni, polotoku podobni planoti lična cerkev, posvečena v čast sv. Jožefu, — častitljiv spomenik bogoljubnosti nekdanjih Mariborčanov. Meščanom vedno ljuba in draga, bode ta cerkev brezdvomno v bodoče jim in okoličanom še bolj priljubljena, ker se je pri njej dne 12. septembra t. l. z veliko slovesnostjo ustanovila misijonska naselbina, ki naj vsled izrečne želje našega mil. nadpastirja nosi pomenljivo ime »Jezus-

Marija-Jožefova misijonska hiša, od vlade dovoljena dne 8. junija t. l., cerkveno potrjena dne 10. istega meseca. In kakor izpod pečine, na kateri cerkev stoji, izvira močen vrelec bistre studenčnice utrujenim in žejnim v okrepčavo, jednako bode po delovanju gorečih misijonarjev tudi neusahljiv vir milosti božje, ki se je v cerkvi sv. Jožefa z omenjeno naselbino odprl, oživil in krepil kristjane ter širil dušni blagor na vse strani naše prelepe škofije. Zato pa bode tudi marsikdo, zadobivši pri Sv. Jožefu duhovno življenje, blagroval presrečni dan ustanovitve tamošnje misijonske naselbine ter se hvaležno spomnil ustanovnikov cerkve, dasi so mu po imenu neznani.

Kdo pa je ustanovil cerkev sv. Jožefa? Na to vprašanje naj odgovori nastopna črtica, katere namen je, podati spoštovanim čitateljem »Slov. Gospodarja« kratko zgodovino cerkve sv. Jožefa z životopisnimi drobtinicami njenih ustanovnikov in dobrotnikov. —

Sedanja cerkev sv. Jožefa ni prvotna, kajti že pred njeno zgradbo stala je ondi primeroma manjša cerkev, istotako sv. Jožefu posvečena. Ustanovnik prvotne cerkvice je bil mariborski župan in sodec Valentin pl. Bevorgo ali Wevorgo. To razvidimo iz listine z dne 17. junija 1684, s katero je papežev nuncij na Dunaju pooblastil lavantinskega knezoškofa Franca grofa Stadionja, da sme cerkvice sv. Jožefa, katero je bil plemeniti gosp. Valentin Wevorgo iz Maribora nedavno postavil (»nuper constructam per nobilem D. Valentinum Wevorgo de Marburgo«) posvetiti.¹⁾

Valentin pl. Bevorgo je bil, kakor kaže njegovo ime, laški plemič, katerega grb je dičila bliščeča zvezda med dvema lilijama.²⁾

Do leta 1664. je živel s svojo soprogo Marijo Haid, s katero je bil dne 12. maja 1659 v Mariboru poročen³⁾, na Ptujski gori. Ondi je bil leta 1661. tudi župan. Tam mu je navedenega leta bil rojen tudi sin Valentin, ki je pozneje postal prvi beneficijar pri Sv. Jožefu.

Leta 1664. se je preselil v Maribor, kjer je njegova soproga po svojih stariših podedovala hišo in obširna zemljišča. Vrhu tega je kupil okoli leta 1670. od Winterhofferjevih dedičev gradič Radvanj zunaj Maribora⁴⁾, ter je postal jeden izmed najpremožnejših mariborskih meščanov. V Mariboru je užival toliko spoštovanje in zaupanje, da so ga izvolili cerkvenim ključarjem, svetovalcem, leta 1671. pa celo županom. Slednjo častno službo je opravljal do 1676.⁵⁾

V Mariboru so mu bili krščeni sledeči otroci: dne 5. julija 1665 Janez Krst., 3. decembra 1666 Ana Barbara, 15. septembra 1668 Franc, 6. marcija 1671 Gregorij Friderik, 23. oktobra 1675 Marija Katarina.⁶⁾ Soproga Marija mu je umrla dne 9. avgusta 1678.⁷⁾ Njega pa je ugonobila najbrž kuga leta 1681. Njegovi dediči so prodali Radvanj koncem 17. veka Maksimilijanu grofu Gallerju.

Kedaj pa je Valentin pl. Bevorgo postavil cerkvice sv. Jožefa? Dr. G. R. Puff trdi v svoji knjigi »Marburg« (II., 153.), da se je to leta 1685. zgodilo, kar pa z ozirom na navedeno pooblastilo papeževega nuncija ne more biti resnično. Iz poročila hočkega nadžupnika Antona Feste z dne 14. januarja 1687 povzamemo, da je cerkvice takrat stala že blizu 12 let.⁸⁾ Po tem takem

¹⁾ J. Orožen, I., 574.

²⁾ Dr. G. R. Puff, Marburg, II., 150.

³⁾ 1659, die 12. Maii copulatus D. Valentinus de Wevorchio ex Monte Gratiarum . . . cum virgine Maria Haidin, adstant. test. D. Joanne Thoma Niderl, p. t. Judice —⁴⁾ (Poročna knjiga mariborska.)

⁴⁾ Sim. Povoden, — rokopis.

⁵⁾ Dr. G. R. Puff, Marburg, II., 148 in 150.

⁶⁾ Krstna knjiga mariborska. Oče je naveden kot »pro tempore syndicus Parochialis Eccl.«

⁷⁾ Mrtvaška knjiga mariborska.

⁸⁾ J. Orožen, I., 574.

je bila postavljena leta 1675., ko je pobožni cesar Leopold I. sv. Jožefa varha za vse avstrijske dežele izvolil.¹⁾

Tej prvotni cerkvi sv. Jožefa je papež Inocencij XI. dne 27. maja 1678 naklonil posebno milost s podelitvijo popolnega odpustka vsem, ki na god sv. Jožefa po prejetih zakramentih sv. pokore in presv. Rešnjega Telesa cerkvice sv. Jožefa obišejo in v njej pobožno molijo.²⁾ Omenjenega leta, dne 2. novembra pa je sporočil mariborski meščan Mihael Protman cerkvi sv. Jožefa 500 fl. za večno luč.³⁾ (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Domača zdravila za živino.

(Dalje.)

Strd, zmešana z čistim solitarjem, je zdravilo za davico pri konjih in vratno oteklino pri goveji živini. Vzame se $\frac{1}{4}$ kile strdi in 100 gramov solitarja, ter če je mazilo redko, se dodá še nekoliko moke, da postane gostejše. Tega zdravila se živini štirikrat na dan namaže na jezik, vselej za 30 gramov. Od zunaj pa se na oteklino vrata oriba mazilo od 8 gramov kafe, raztopljene v 100 gramov lanenega olja. Dobro je tudi, če je pri rokah, dodati 50 gramov salmijaka. Živina se mora jako varovati premrazenja in z mlačno vodo napajati.

Strd, katere se vzame 60 gramov in se primeša 15 gramov žveplovega cvetu in toliko drobno stolčenih omanovih korenin, je dobro zdravilo zoper garje pri ovcah. Četrtno tega zdravila se daje vsaki dan na leseni lopatici bolni ovci v gobec.

Strd, zmešana z olom ali pivom, je dobro zdravilo za kašelj pri ovcah. Vzame se žlica strdi in na pivu da ovci spiti, kar se po enkrat na dan nekaj časa ponavlja.

Trpentinovo olje je zdravilo zoper hromost v plečih in skrninsko topost pri konjih in govedih. Vzame se šest delov trpentinovca, jeden del lavorjevega olja, jeden del salmijakovca in jeden del kafe. Vse to se dobro premeša in s tem zdravilom se bolni del trupla vsaki dan dobro pomaže. Še boljše je, če se železo segreje in blizu drži, da se mazilo bolj v kožo in telo živine spravi. Volom, ki so v sklepkih hromi, to zdravilo tudi dobro dene.

Tobak je najboljši pomoček pregnati ovcam uši. Jeden del tobaka se skuha v 25 delih vode in v tej vodi se ovce kopljejo. Namочи naj se cela ovca v vodo, le samo glava ostane zunaj in to za blizu dve minuti. Potem se spusti ovca iz vode in trdno izžme voda iz volne. Ta pomoček je najboljši, preganjati ovcam uši, ker ne škoduje ovcam, mrčes pa gotovo zamori.

Vinski kamen, katerega se vzame za 15 gramov in ravno toliko solitarja, se svetuje kot zdravilo zoper krvomók pri ovcah. Četrtno tega zdravila v prah zmletega se enkrat potrese na vodo in ovci v gobec vlije. To se daje dvakrat na dan.

Voda, čvrsta in hladna, je sredstvo ohraniti živini zdravje. Ali voda je tudi izvrstno zdravilo za kopita konjem, ako so razpokale. Pripraviti se mora primerna posoda z čisto vodo, v kateri naj konj pogosto stoji, da se mu kopito razmehča in zaraste. Potem se naj še le zopet dá podkovati.

Železni opilki in tudi voda, v kateri se je železo ugašalo, to je dobro sredstvo zboljšati govedji kosti in zdravilo proti kostolomnici. Po slabi paši in kisli

¹⁾ Življenje svetnikov, I., 410.

²⁾ Dr. G. R. Puff, Marburg, II., 132 in Ign. Orožen, I., 36.

³⁾ Ign. Orožen, I., 36.